Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0823U100272

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-05-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балтазюк Ірина Віталіївна

2. Baltaziuk Iryna V.

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 08-05-2023

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача: Університет Індіани в м. Блумінгтон (США), нерезидентська програма для іноземних дослідників між Індіанськими університетом на Україною

Код за ЄДРПОУ: -

Місцезнаходження: 355 North Eagleson Ave., Bloomington, Indiana, 47405-1105, Сполучені Штати Америки (США)

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.103.005

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, м. Київ, 04053, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02214165

Місцезнаходження: вул. Вознесенський узвіз, буд. 20, м. Київ, 04053, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 18.11, 18.31.31, 18.07.47, 18.07.51

Тема дисертації:

1. «Художній символ у живописі київських митців початку XXI століття: контекст, типологія, художньо-стильові особливості»

2. «A symbol in the painting of Kyiv artists of the early XXI century: context, typology, artistic and stylistic features»

Реферат/анотація:

1. Дисертація досліджує символьну мову художніх творів на основі методів мистецтвознавства та інших дисциплін — культурології, історії, філософії, психології, що розширюють поле інтерпретації символів у живописі художників Києва початку XXI ст. В умовах постійних змін суспільно-політичної ситуації в Україні, актуалізації культурної ідентичності вивчення передумов розвитку символьної мови, етапів, типології, художньо-стильових особливостей у творчості митців Києва набуває особливого значення. Наукове завдання дисертації полягає в розробці типології символу в живописі київських митців початку XXI ст., характеристиці його контексту і художньо-стильових особливостей; в аналізі візуального лексикону сучасних митців; оцінці ролі архаїчних символів та їх модифікації в сучасній творчості художників; інтерпретації християнських

символів у творах митців; вияві кроскультурних тенденцій в увиразненні суті та форми символу в живописі митців; вияві етнічних ознак у змісті та формі символу як маркера ідентичності; уточненні вихідного значення поняття «символ» у контексті візуалізації буття та культурної пам'яті. Здійснено огляд наукових праць, присвячених темі дисертації, зокрема: публікації, пов'язані із загальними теоретичними концепціями символу (В. Кандинський, Е. Кассірер, С. Лангер, Р. Арнхейм, М. Мерло-Понті, Ф. Вілрайт, У. Еко, Г. Почепцов, В. Сніжко і Л. Отрошко); символу як засобу комунікації (Д. Степовик, О. Федорук, Є. Причепій, О. Петрова, М. Селівачов, С. Гатальська, О. Кашуба-Вольвач, М. Юр, С. Стоян, С. Прищенко, М. Міщенко); символу в аспекті кроскультурної взаємодії (Дж. Мердок, Д. Сідні, Дж. Кошут, Б. Гройс); символу, що формує культурний код (К. Юнг, С. Кримський, Т. Яценко, Н. Грицюта, Л. Гоц, О. Тарасенко); духовної складової символу (Ф. Шлегель, В. Кандинський, М. Бердяєв, В. Воррингер, М. Еліаде, О. Петрова). Визначено, що питання художнього символу осмислювалось у наукових працях багатьох вчених, проте, попри існуючі наукові розвідки, ступінь дослідженості означеної теми в українському мистецтвознавстві залишається недостатнім. Актуалізують тему й відмінності традиційних і новітніх інтерпретацій художнього символу в живописі сучасних київських митців, що зумовлено трансформаційними процесами переходу з радянської на сучасну методологію дослідження. У дисертації визначено роль історичної пам'яті в контексті формування символів культури, що відтворюються навколо таких стрижнів, як тривкість, усвідомлення минулого, стійкість, сталість, самобутність, життєвість, спадкоємність, самосвідомість, самоідентифікація та ін. Запропоновано типологію символу в живописі київських митців початку XXI ст. Аналіз творів живопису виявив нову конотацію архаїчних, християнських і кроскультурних символів в українському образотворчому мистецтві. У процесі дослідження запропоновано новий погляд на символи, що мають сакральну основу, через які новітні твори транслюють духовність у XXI ст. У рамках цього питання означено діалог київських митців із К. Малевичем, відомим художником-авангардистом українського походження, передвісником ікони нового століття. Схарактеризовано художньо-стильові особливості символу в живописі київських митців початку XXI ст. Визначено чинники, що впливають на інтенсивність, загальне значення і трактування іконографії символу, що визначає видимість твору в сучасному контексті. Визначено національні чинники кроскультурності як одного з ключових чинників формування сучасного актуального мистецтва в творчості українських митців. Вагоме значення в цьому процесі мають такі складові, як орнамент — голос етносу, що вплетений у сучасний контекст, переосмислення радянського минулого, споріднені проблеми суспільства, іронія. Виокремлено етнічні ознаки в змісті та формі символу, що визначають національний аспект у візуалізації символу українських митців, до яких можемо віднести орнамент (петриківський розпис, вишитий одяг, розписані українські хати, рушники, килими тощо), Трипільську культуру, іконопис, стиль бойчукізму, геральдику, звернення до архетипів, національного декоративно-прикладного мистецтва, народної творчості, міфологем, містичного і трансцендентного (ритуали та легенди). Обґрунтовано появу нової іконографії та значення символу «герой» для українського народу, що модифікувався, набувши сучасної виразності та нової української національної символіки — «герой Небесної Сотні», «Майдан», «жінка-воїн», «воїн-кіборг», «земля на Грушевського» та ін. Уточнено поняття художнього символу як вираження творчих інтенцій на прикладі живопису київських митців початку XXI ст.; специфіку і характер індивідуальних творчих візуальних практик, що сприяють націєтворчим процесам. Це становить перспективність вивчення змісту і форми художнього символу як важливого інструменту комунікації між поколіннями, його ролі в національно-культурній ідентифікації, трансформаційних процесах поступу держави, відчуття належності до нації.

2. The relevance of the research topic is due to the need for a contextual analysis of the symbolic language of artistic works, based on culturological, art history methods and other disciplines — history, philosophy, psychology, which expand the field of interpretation of symbols in the paintings of Kyiv artists at the beginning of the XXI century. The scientific task of the dissertation is to develop the typology of the symbol in the painting of Kyiv artists of the early XXI century, the characteristics of its context and artistic and stylistic features; in the analysis of the visual lexicon; assessment of the role of archaic symbols and their modification in the modern work of artists; interpretations of Christian symbols in the works of artists; manifestations of cross-cultural trends in the expression of the essence and form of the symbol in the painting of artists; manifestations of ethnic features in the

content and form of the symbol as an identity marker; clarifying the original meaning of the concept of “symbol” in the context of visualization of existence and cultural memory. It was determined that the issue of the artistic symbol was considered in the scientific works of domestic and foreign scientists, however, despite the existing scientific research, the degree of development of this topic in Ukrainian art history remains insufficient and requires a comprehensive study of it to solve the tasks. The topic is also actualized by the contradictions between traditional and new interpretations of the artistic symbol in the painting of modern Kyiv artists. This is due to the transformation processes of the transition from the Soviet to the modern research methodology, which are reflected in the analysis of works of painting, art and culture in general. The dissertation defines the role of historical memory in the context of the formation of cultural symbols, which are reproduced around such pillars as durability, awareness of the past, stability, constancy, originality, vitality, continuity, self-awareness, self-identification, etc. The typology of the symbol in the painting of Kyiv artists of the beginning of the XXI century is proposed. The analysis of paintings revealed a new connotation of archaic, Christian and cross-cultural symbols in Ukrainian fine art. In the course of the study, a new look at symbols with a sacred basis, through which the latest works transfer spirituality into the XXI century, was proposed. As part of this issue, the dialogue of Kyiv artists with K. Malevich, the famous avant-garde artist of Ukrainian origin, the forerunner of the icon of the new century, is defined. The artistic and stylistic features of the symbol in the painting of Kyiv artists of the early XXI century are characterized. The factors affecting the intensity, general meaning, and interpretation of the iconography of the symbol, which determine the visibility of the work in the modern context, are determined. The national factors of cross-cultural interaction, which are one of the key factors in the formation of modern topical art in the creativity of Ukrainian artists, are determined. Ethnic features in the content and form of the symbol are singled out, which form the national aspect in the visualization of the symbol by Ukrainian artists, which include ornament (Petrykivka painting, embroidered clothes, painted Ukrainian houses, towels, carpets, etc.), Trypillya culture, icon painting, Boychukism style, heraldry, appeal to archetypes, national decorative and applied art, folk art, mythology, mystical and transcendent (rituals and legends). The emergence of a new iconography and the meaning of the "hero" symbol for the Ukrainian people are substantiated. The symbol that was modified, acquiring a modern expressiveness and a new Ukrainian national symbolism — “Hero of the Heavenly Hundred”, “Maidan”, “woman-warrior”, “warrior-cyborg”, “soil on Hrushevsky” and others. The concept of an artistic symbol as an expression of creative intentions is clarified on the example of the painting of Kyiv artists of the early XXI century; the specifics and character of individual creative visionary practices that contribute to nation-building processes. A complex interdisciplinary approach to the study and theoretical understanding of the artistic symbol contributed to the solution of the scientific task of the dissertation, the application of contextual and conceptual approaches in the field of art history to the analysis of the artistic symbol in painting as a form of identification in modern art, made it possible to trace the integration of universal symbols into the creative practices of modern Kyiv painters in in terms of multiculturalism and interethnic diversity, due to the peculiarities of individual creative intentions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юр Марина Володимирівна

2. Yur Maryna Volodymyrivna

Кваліфікація: д. мист., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Ольга Андріївна

2. Tarasenko Olga Andriyvna

Кваліфікація: д. мист., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кашуба-Вольвач Олена Дмитрівна

2. Kashuba-Volvach Olena Dmytirvna

Кваліфікація: к. мист., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Селівачов Михайло Романович
2. Selivachov Michael Romanovich

Кваліфікація: д. мист., 17.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Денисюк Ольга Юріївна
2. Denysiuk Olga Jurivna

Кваліфікація: к. мист., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Лагутенко Ольга Андріївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Лагутенко Ольга Андріївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.